Valiokunnan lausunto MmVL 25/2026 vp─ U 60/2026 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (päästökauppadirektiivin ja markkinavakausvarantopäätöksen muuttaminen) sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (meriliikenteen MRV-asetuksen ja FuelEU Maritime -asetuksen muuttaminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (päästökauppadirektiivin ja markkinavakausvarantopäätöksen muuttaminen) sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (meriliikenteen MRV-asetuksen ja FuelEU Maritime -asetuksen muuttaminen) (U 60/2026 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- erityisasiantuntija Sally Weaver, ympäristöministeriö
- luonnonvaraneuvos Mikko Peltonen, maa- ja metsätalousministeriö
- tutkija Tuija Lankia, Luonnonvarakeskus
- puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli
- energia-asiantuntija Anssi Kainulainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- energia- ja päästökauppa-asiantuntija Heikki Vierimaa, Metsäteollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Metsäbiotalouden tiedepaneeli
- Ilmatieteen laitos
- Suomen ympäristökeskus
- Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- Sahateollisuus ry

Hyväksytty
3.2

Valiokunnan lausunto MmVL 25/2026 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotuksen taustaa

Euroopan komissio antoi 17.7.2026 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY (jäljempänä päästökauppadirektiivi) sekä markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään ja sen toiminnasta annetun päätöksen (EU) 2015/1814 (jäljempänä markkinavakausvarantopäätös) muuttamisesta (COM(2026) 616 final).

Komissio antoi samalla myös ehdotuksen asetukseksi meriliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen tarkkailusta, raportoinnista ja todentamisesta annetun asetuksen (EU) 2015/757 (jäljempänä MRV-asetus) ja uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden käytöstä meriliikenteessä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1805 (jäljempänä FuelEU Maritime -asetus) muuttamisesta (COM(2026) 620 final) siltä osin kun asetukset liittyvät päästökaupan toimintaan.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu pääosin myönteisesti komission ehdotuksiin. Valtioneuvosto korostaa, että päästökauppajärjestelmä on keskeisin politiikkatoimi EU:n 90 prosentin nettopäästövähennystavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2040 mennessä. Valtioneuvosto tukee päästökaupan kehittämistä markkinaehtoisena järjestelmänä, joka toteuttaa kustannustehokkaita päästövähennyksiä.

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusten tavoitteita varmistaa ennustettava ja vakaa toimintaympäristö päästökaupan piirissä oleville toiminnanharjoittajille sekä vahvistaa päästökauppajärjestelmän roolia eurooppalaisten innovaatioiden ja kilpailukyvyn edistäjänä. Valtioneuvosto arvioi ehdotuksia järjestelmän kustannustehokkuuden, markkinaehtoisuuden, teknologianeutraaliuden, huutokauppatulojen, kilpailukyvyn, edelläkävijöiden aseman ja vähähiilisten investointien toteutumisen näkökulmista. Neuvotteluiden edetessä valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että saadaan lisätietoja ehdotusten vaikutuksista päästövähennysten jakautumisesta eri sektoreille.

Valtioneuvosto tukee pyrkimystä käsitellä ehdotus ripeästi päästökauppajärjestelmän ennakoitavuuden ja vakaan investointiympäristön varmistamiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että päästökauppajärjestelmän keskeiset toimintaperiaatteet ohjaavat jatkossakin päästökaupan soveltamisalaan kuuluvia toimijoita kustannustehokkaisiin ja merkittäviin päästövähennyksiin.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että yleisen päästökaupan piiriin kuuluvien päästövähennysten osuus EU:n 90 prosentin nettopäästövähennystavoitteen saavuttamisesta vuoteen 2040 mennessä säilyy selvästi merkittävänä suhteessa yleisen päästökaupan ulkopuolisten sektorien osuuteen.

Valiokunnan lausunto MmVL 25/2026 vp

Valtioneuvosto korostaa yleisesti tarvetta pyrkiä sääntelyn tarkkarajaisuuteen ja selkeyteen. Valtioneuvosto kiinnittää erityistä huomiota vaikutuksiin Suomen huutokauppatulojen tasoon ja kotimaisen teollisuuden kilpailukykyyn. Lisäksi valtioneuvosto korostaa, että viime kädessä ehdotuksia tulee arvioida kokonaisedun näkökulmasta.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota tarpeeseen yksinkertaistaa sääntelyä ja välttää tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Vähennyskerroin

Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että päästöoikeuksien kokonaismäärää vuosittain alentava päästövähennyskerroin (linear reduction factor, LRF) olisi etenkin kauden 2031–2040 ensimmäisinä vuosina mahdollisimman korkea ja säilyttäisi kannustimet vähäpäästöisiin investointeihin.

Valtioneuvosto katsoo, että kerroinpolun ei tulisi johtaa komission ehdotusta korkeampaan päästöoikeuksien sallittuun kokonaismäärään. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksen tuottamien päästövähennysten määrä riippuu useista tekijöistä.

Valtioneuvosto katsoo, että olisi hyödyllistä tarkastella kerroinpolkua, jossa kauden 2031–2040 loppupuolelle lähtökohtaisesti sovellettavassa vähennyskertoimessa ei oteta huomioon kansainvälisten ilmastoyksiköiden käyttöä. Käyttö voitaisiin ottaa huomioon vähennyskertoimessa siinä tapauksessa, että komission raportin perusteella laatuvaatimukset täyttäviä ja päästövähennysten kustannustehokkuutta vahvistavia kansainvälisiä yksiköitä olisi hankittavissa.

Kansainvälisten ilmastoyksiköiden käyttö

Valtioneuvosto katsoo, että yleisen päästökaupan tavoitteen saavuttamiseksi tulisi hyödyntää mahdollisimman vähän kansainvälisiä ilmastoyksiköitä, jotta järjestelmässä säilyisi riittävät kannustimet siihen, että sekä päästövähennykset että investoinnit ilmastotoimien edistämiseen kohdistuisivat myös jatkossa ensisijaisesti unionin alueelle. Valtioneuvosto painottaa myös, että kansainvälisiä ilmastoyksiköitä tulisi olla mahdollista käyttää päästökaupan ulkopuolisten sektorien tavoitteiden saavuttamiseen suhteessa enemmän kuin päästökauppasektorin tavoitteiden saavuttamiseen, kuten komissio on ehdottanut.

Valtioneuvosto korostaa, että kansainvälisiä ilmastoyksiköitä ei tulisi voida käyttää suoraan päästökaupan palautusvelvoitteen täyttämiseen. Hyödynnettävien kansainvälisten ilmastoyksiköiden tulisi olla korkealaatuisia ja perustua pysyviin hillintätuloksiin.

Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena kansainvälisten ilmastoyksiköiden keskitettyä hankintaa päästökauppasektorin tavoitteen saavuttamiseksi. Valtioneuvosto katsoo, että keskitetyn hankintajärjestelmän hyvään hallintoon ja läpinäkyvään toteutukseen tulee kiinnittää erityistä huomioita.

Valiokunnan lausunto MmVL 25/2026 vp

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komissio raportoi vuonna 2033 kansainvälisten hiilimarkkinoiden tilanteesta ja että kansainvälisten ilmastoyksiköiden käyttöä päästökauppasektorin tavoitteen tukemiseksi arvioidaan raportin perusteella.

Pysyvä hiilidioksidin poisto

Valtioneuvosto tukee pysyvien hiilenpoistojen sisällyttämistä EU:n yleiseen päästökauppaan, ja pitää tärkeänä, että sisällyttäminen tehdään tavalla, joka säilyttää kannustimet päästövähennyksiin sekä tosiasiallisesti kannustaa pysyviin hiilenpoistoihin. Valtioneuvosto katsoo lisäksi, että tulisi huolellisesti arvioida pysyvien hiilenpoistojen käytön vaikutuksia päästökauppajärjestelmän nettopäästöihin.

Lisäksi valtioneuvosto pitää tärkeänä, että päästökauppaan hyväksytään ainoastaan sellaisia hiilenpoistoja, jotka täyttävät korkeat laatuvaatimukset, mukaan lukien pysyvyyttä, mittausta, raportointia ja todentamista (MRV) koskevat vaatimukset. Biomassan kestävä käyttö varmistetaan voimassa olevalla EU:n kestävyyssääntelyllä. Valtioneuvosto katsoo, että pysyvyydeltään väliaikaisia hiilenpoistoja ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää mukaan EU:n yleiseen päästökauppaan hiilenpoistoyksikköinä.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota biogeenisen hiilidioksidin talteenoton tuotantokustannuksen ja päästöoikeuden hinnan suureen eroon tällä hetkellä ja pitää tärkeänä kannustaa talteenottoinvestointeihin siten, että ETS-kokonaispäästöt eivät kasva. Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena, että pysyvien hiilenpoistojen hankinta toteutetaan siten, ettei järjestelmän kokonaispäästömäärä kasva.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että yleisen päästökaupan piiriin kuuluvat toimijat voivat itse ratkaista, käyttävätkö ne tuottamiaan hiilenpoistoyksiköitä omien päästöjensä kattamiseen vai myyvätkö niitä muille toimijoille.

Valtioneuvosto pitää perusteltuna, että komissio arvioi hiilenpoistojen sisällyttämistä päästökauppaan ja komission osto-ohjelman toimivuutta sekä edellytyksiä siirtyä komission hallinnoimasta osto-ohjelmasta kohti markkinaehtoisempaa mallia.

Valtioneuvosto pitää lisäksi tärkeänä, että biogeenisen hiilen geologiseen varastointiin perustuvien poistojen lisäksi, myös hiilen pysyvään kemialliseen sitomiseen tuotteisiin perustuvat hiilenpoistot sisällytettäisiin yleiseen päästökauppaan ja ne tulisivat myös osto-ohjelman piiriin. Valtioneuvosto pitää perusteltuna, että kannustimet biogeenisen ja ilmakehästä talteenotetun hiilidioksidin talteenotolle, varastoinnille ja hyötykäytölle eivät ole fossiilisen hiilen talteenoton ja varastoinnin kannusteita heikompia.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen sisällyttää hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen ilman pysyvää varastointia (CCU) päästökauppajärjestelmään ottamalla se huomioon päästökaupan laskentasäännöissä. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että CCU:n laskentasäännöt luovat kannusteita ilmastohyötyjä tuottaville ratkaisuille ja niillä varmistetaan ilmastohyötyjen paikkansapitävyys.

Valiokunnan lausunto MmVL 25/2026 vp

Hiilidioksidin kuljetusinfrastruktuurista vastaava toimivaltainen päästökauppaviranomainen

Valtioneuvosto pitää tärkeänä huolehtia, ettei viranomaistehtävien järjestämisestä muodostu estettä tai hidastetta Suomessa talteen otetun hiilidioksidin kuljetukselle geologisiin varastoihin.

Hiilivuotolista, ilmaisjako, hiilirajamekanismi

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ilmaisjaon piirissä olevien kiinteiden laitosten päästövähennystoimien ja vähähiilisen uuden teknologian käyttöönoton edistämiseen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että teollisuuden päästöoikeuksien ilmaisjako perustuu jatkossakin pitkälti vertailuarvoihin, joiden tulisi kannustaa teknologisin innovaatioihin ja palkita tehokkaimpia laitoksia. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että päästöoikeuksien ilmaisjako perustuu sen piirissä olevien toimialojen päästökehitykseen. Valtioneuvosto edellyttää, ettei ehdotus kohtuuttomasti heikennä edelläkävijäyritysten kilpailuasemaa.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella CBAM-sektorien ilmaisjaon alasajon aikataulun muutoksiin ja pitää hyvänä, että aikataulu säilyisi mahdollisimman lähellä voimassa olevaa aikataulua. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetut muutokset käytännössä lisäävät ilmaisjakoa. CBAM-sektorien hiilivuotosuojaa tulisi parantaa ensisijaisesti keskittymällä hiilirajamekanismin laadukkaaseen toimeenpanoon ja kehittämiseen, ilmaisjaon jatkamisen sijaan. Valtioneuvosto korostaa myös WTO-yhteensopivuuden näkökulmasta, että ilmaisjaon alasajon tulisi tapahtua samassa tahdissa hiilirajamekanismin asteittaisen voimaantulon kanssa.

Valtioneuvosto katsoo, että sikäli kuin ratkaisua vientiin suuntautuvan tuotannon hiilivuotoriskin hillitsemiseksi edelleen etsitään, sen WTO-yhteensopivuus, EU-tasoisuus, kustannustehokkuus sekä kannusteet päästövähennyksiin ovat tärkeitä periaatteita.

Valtioneuvosto katsoo, että EU:ssa tulisi 2030-luvulla luopua epäsuorasta kustannustuesta hiilirajamekanismin alaisilla sektoreilla. Tukimekanismin sijaan päästökaupan epäsuorien kustannusten aiheuttamia hiilivuotoriskejä tulisi lieventää näillä sektoreilla lisäämällä hiilirajamekanismin piiriin epäsuorat päästöt joko ilman siirtymäaikaa tai asteittain.

Valtioneuvosto katsoo, että ilmaisjaon ehdollisuus tulisi toteuttaa tavalla, joka ei tarpeettomasti heikennä päästökauppajärjestelmän kustannustehokkuutta. Valtioneuvosto toteaa, että laitoskohtaiseen ilmaisjaon ehdollisuuteen siirtyminen olisi merkittävä muutos myös päästökauppajärjestelmän markkinalähtöisyyteen.

Valtioneuvosto korostaa, että ilmaisjaon ehdollisuus tulisi lisäksi toteuttaa tavalla, jolla jo vähähiilistämisinvestointeja toteuttaneet laitokset eivät joudu muita laitoksia huonompaan asemaan.

Valtioneuvosto katsoo, että vuodesta 2031 ehdolliseksi muuttuvan ilmaisjaon ja sen edellytyksenä olevan investointisuunnitelman kriteerit, samoin kuin päästöttömien ja

vähäpäästöisten laitosten kriteereistä tulisi määritellä tarkemmin direktiivissä delegoidun asetuksen sijaan.

Yli 95 prosenttia kestävää biomassaa polttoaineena käyttävät laitokset

Valtioneuvosto pitää tärkeänä varmistaa, että yleisen päästökaupan ulkopuolella olevat korkean asteen biomassalaitokset voivat tarjota tuottamiaan pysyviä hiilensidontayksiköitä komission osto-ohjelman kautta tai tulevaisuudessa suoraan yleiseen päästökauppaan. Valtioneuvosto pitää oleellisena varmistaa korkean asteen biomassalaitosten mahdollisuus täysimääräisesti hyödyntää mahdolliset kannusteet biogeenisen hiilen talteenottoon ja siten edelleen kannustaa päästöjen vähentämiseen sekä varmistaa sisämarkkinoilla tasapuoliset kilpailuedellytykset.

Valtioneuvosto katsoo, että yli 95 prosenttia kestävää biomassaa polttoaineena käyttävät laitokset tulisi ensisijaisesti sisällyttää takaisin EU:n yleiseen päästökauppaan. Valtioneuvosto korostaa, että yleisen päästökaupan soveltamisalan muutosten tulisi heijastua yleisen päästökaupan ulkopuolisten sektorien jäsenvaltiokohtaisessa tavoitteenasettelussa.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksen mukaan päästökaupan soveltamisalasta polttoainetehon alarajan alittumisen vuoksi poistuva laitos voi halutessaan pysyä päästökaupassa seuraavien kahden ilmaisjakokauden ajan. Valtioneuvosto katsoo, että toiminnanharjoittajien tasapuolisen kohtelun perusteella samaa mahdollisuutta tulisi soveltaa myös ns. 95 %:n biomassatarkastelun vuoksi päästökaupasta pois suljettavien laitosten kohdalta. Valtioneuvosto korostaa, ettei EU-sääntelyn mukaisesti kestävän biomassan käyttöön investoineita laitoksia tulisi jättää ilman hiilivuotosuojaa.

Päästökauppatulot

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että komission ehdotuksen mukaisesti jäsenvaltiot voivat hyödyntää osuutensa huutokauppatuloista tai sitä vastaavan summan puhtaan siirtymän tukemisessa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä säilyttää nykyinen menetelmä määritellä jäsenvaltioiden osuudet huutokaupattavista päästöoikeuksista.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä huutokauppatuloja koskevien käyttökohteiden listan säilymistä laajana, jotta jäsenvaltioille mahdollistetaan tulojen tehokas kohdentaminen päästövähennyksiä ja uusia innovaatioita sekä huoltovarmuutta edistäviin käyttökohteisiin. Valtioneuvosto korostaa sitä, että huutokauppatuloja vastaavassa summassa tulee jatkossakin voida ottaa huomioon myös verotukselliset ja rahoitustukipoliittiset toimet.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti päästökauppatuloilla rahoitettujen kohteiden erilliseen merkitsemiseen. Tarkoituksenmukaisempaa olisi muilla tavoin parantaa päästökauppatulojen käytön läpinäkyvyyttä.

Rahastot

Valiokunnan lausunto MmVL 25/2026 vp

Valtioneuvosto näkee hyvänä komission tavoitteen tukea teollisuuden siirtymää kohti ilmastoneutraaleja tuotantoprosesseja, mikä tukee EU:n päästökauppajärjestelmän ympäristöohjaavuutta.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ehdotettuun innovaatiorahaston jatkamiseen. Innovaatiorahaston rahoituksen tulisi jatkossakin perustua laatuun ja kilpailullisuuteen sekä huomioida päästöiltään vaikeasti vähennettäviä aloja. Rahasto voi tarjota myös Suomen kannalta varteenotettavan rahoituskanavan innovatiivisten vähähiilisten teknologioiden kaupallistamiseen ja skaalaukseen. Valtioneuvosto katsoo, että innovaatiorahaston rahoituspohjan tulisi olla vakaa.

Valtioneuvosto voi osana kokonaisratkaisua tarkastella teollisuuden vähähiilistämispankin perustamista edellyttäen, että rahoitus tukisi selkeästi edelläkävijöitä, perustuisi kilpailullisuuteen ja hankkeiden laatuun, sekä saavuttaisi aitoa EU-tason lisäarvoa kansallisiin tai muihin EU-tason ratkaisuihin verrattuna. Rahaston perustamisen ei tulisi vähentää jäsenmaille huutokaupattavaksi osoitettuja päästöoikeuksia. Valtioneuvosto painottaa laatuperusteisuuden ja kilpailullisuuden tärkeyttä, mutta voi toissijaisesti tarkastella vähähiilistämispankin ensimmäisessä vaiheessa ehdotettua ”ensin tullutta palvellaan ensin” -periaatetta.

Valtioneuvosto katsoo tarpeelliseksi tarkastella vähähiilisyyspankin soveltamisalaa siltä osin, että myös päästökauppasektorin ulkopuolisilla kiinteiden laitosten hankkeilla, joilla on merkittäviä päästöjä vähentäviä vaikutuksia kuten hiilidioksidin talteenottoa koskevilla hankkeilla, olisi mahdollisuus hyötyä tuesta. Valtioneuvosto katsoo, että rahaston toiminnasta ja vaikutuksista sekä ehdotuksen vaikutuksista päästökauppatuloihin tarvitaan lisätietoja. Valtioneuvosto katsoo lisäksi, että rahaston ensimmäisen vaiheen rahoituskriteerit tulisi määritellä riittävän tarkasti direktiivissä.

Valtioneuvosto voi osana kokonaisratkaisua tarkastella tiettyjen jäsenvaltioiden energiajärjestelmien nykyaikaistamisen ja tuotantoteollisuuden vähähiilistämisen tukemiseen tarkoitettua modernisaatiorahastoa koskevia ehdotuksia sekä näitä jäsenvaltioita koskevia ehdotuksia teollisuuden vähähiilistämispankin ensimmäisen vaiheen rahoituksesta. Valtioneuvosto katsoo, ettei näille jäsenvaltioille rahastoista suunnattavan rahoituksen kokonaismäärän tulisi kasvaa ehdotetusta.

Valtioneuvosto korostaa, että edellä mainittujen toimien tulisi olla pääsääntöisesti määräaikaisia eivätkä ne saisi pitkittää riippuvuutta fossiilisista tuontipolttoaineista. Valtioneuvosto korostaa lisäksi, että edellä mainittujen toimien laajuuden on oltava oikeasuhtaista direktiiviehdotuksen kunnianhimon tasoon nähden.

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta, että modernisaatiorahastosta tukea saavien jäsenvaltioiden tulisi noudattaa oikeusvaltioperiaatetta. Seuraava kanta on muodostettu E-selvityksessä E 73/2025:

Suomelle on keskeistä, että tulevaan rahoituskehykseen ja siihen kytkeytyvään muuhunkin EU-rahoitukseen sovelletaan mahdollisimman vahvaa ja vähintäänkin nykyistä vastaavaa ehdollisuutta, kuten oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen kytkeytyvä ehdollisuus.

Valiokunnan lausunto MmVL 25/2026 vp

Valtioneuvosto katsoo, että päästökauppadirektiiviä koskevan ehdotuksen käsittelyssä ei tulisi ennakoida uusia omia varoja eikä monivuotista rahoituskehystä koskevia ratkaisuja.

Lentoliikenne

Valtioneuvosto katsoo, että päästökaupan maantieteellistä soveltamisalaa lentoliikenteessä ei tulisi laajentaa. Valtioneuvosto on kuitenkin tarvittaessa valmis osana ehdotuksen kokonaisuutta arvioimaan soveltamisalan maltillista laajentamista, kuten esimerkiksi komission ehdottamaa laajennusta enintään 5000 kilometrin etäisyydellä Frankfurtista sijaitseville lentoasemille, huomioiden vaikutukset päästöjen vähentämiseen, Suomen saavutettavuuteen ja lentoyhtiöiden kilpailukykyyn. Valtioneuvosto pitää oleellisena, että päästökaupan mahdollinen päällekkäinen taakka CORSIAn kanssa poistettaisiin.

EU:n tulisi edistää CORSIAn vaikuttavuutta ja uskottavuutta. Valtioneuvosto kannattaa CORSIAn täytäntöönpanon jatkamista EU:ssa päästökauppajärjestelmän kautta 31.12.2035 asti.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotusta laajentaa päästökaupan maantieteellistä kattavuutta pienten toimijoiden kansainvälisiin lentoihin tulisi arvioida tarkemmin oikeusvarmuuden näkökulmasta. Lisäksi komission tulisi varmistaa hyvissä ajoin ennen päästöoikeuksien palautusta vuoden 2027 päästöille, että maantieteellisestä kattavuudesta on varmuus, ja huomioida myös kansalliseen täytäntöönpanoon kuluva aika.

Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena komission ehdotusta jatkaa lentoliikenteen maksuttomien päästöoikeuksien myöntämistä ilma-aluksen käyttäjille puhtaan siirtymän edistämiseksi. Lentoliikenteen maksuttomien päästöoikeuksien kokonaismäärän riittävyyttä tulisi arvioida huomioiden lentoliikenteen kilpailukyvyn säilyttäminen puhtaan siirtymän aikana sekä tarve lisätä kestävien polttoaineiden käyttöä ja tuotantoinvestointeja. Valtioneuvosto katsoo, että meri- ja lentoliikennettä tulisi kohdella yhdenmukaisesti tukitasojen osalta: lentoliikenteen tukitasoja ei tulisi alentaa eikä tukia poistaa vuoden 2029 jälkeen ehdotetulla tavalla.

Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena komission tavoitetta laajentaa päästökauppaa liikelentoihin ja yksityislentoihin Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta laajentaa kevennettyjä tarkkailu-, raportointi- ja todentamismenettelyjä.

Valtioneuvosto kannattaa joustoa kestävien polttoaineiden kohdistamiseen lentojen välillä. Valtioneuvosto katsoo, ettei ehdotuksia maksuttomien päästöoikeuksien myöntämisen jatkamisesta tai joustosta kestävien polttoaineiden kohdistamiseen pitäisi kytkeä kysymykseen lentoliikenteen päästökaupan maantieteellisestä soveltamisalasta.

Meriliikenne

Valtioneuvosto voi tukea komission tavoitetta laajentaa päästökaupan soveltamisalaa meriliikenteessä pienempiin aluksiin ja pitää tarpeellisena tarkastella komission ehdotuksen tarkoituksenmukaisuutta alustyyppien osalta. On tärkeä varmistaa, ettei ehdotuksesta aiheudu pienemmille aluksille suhteetonta hallinnollista taakkaa.

Valtioneuvosto pitää meriliikenteen maksuttomia päästöoikeuksia koskevaa ehdotusta tarkoituksenmukaisena ja korostaa tarvetta arvioida maksuttomien päästöoikeuksien kokonaismäärän riittävyyttä huomioiden tarve säilyttää meriliikenteen kilpailukyky puhtaan siirtymän aikana sekä lisätä kestävien polttoaineiden käyttöä ja tuotantoinvestointeja.

Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena, että päästökaupassa huomioidaan meriliikenteen osalta jäsenmaiden tiettyjä erityisolosuhteita. Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta jatkaa jääluokitettujen alusten päästöoikeuksien palautusvelvollisuutta koskevaa helpotusta. Neuvotteluissa pyritään talvimerenkulun huomioimiseen täysimääräisesti ja pysyvästi. Jäänmurtotoiminnan tulisi jatkossakin säilyä päästökaupan ulkopuolella.

Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena estää päästökaupan kiertämistä meriliikenteessä. Neuvottelujen aikana tulisi varmistua, että ehdotetuilla toimilla ei ole merkittäviä negatiivisia vaikutuksia kilpailuympäristöön ja että toimet ovat oikeasuhteisia.

Meriliikenteen päästövähennyksiä tulisi edistää ensisijaisesti riittävän määrätietoisin kansainvälisin toimin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU poistaa päästökaupan ja IMO:n toimen aiheuttaman päällekkäisen kustannustaakan, mikäli IMO pääsee sopuun maailmanlaajuisesta toimesta päästöjen vähentämiseksi.

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta yhdenmukaistaa päästökaupan, MRV-asetuksen ja FuelEU Maritime -asetuksen raportointivelvoitteitavaatimuksenmukaisuussykliä. Komission ehdotus offshore-toimintojen huomioimisesta toimintoperusteisesti eikä alusluokkaan perustuen, selkeyttäisi toimeenpanoa. Energiankäyttöä koskevat FuelEU Maritime –asetukseen liittyvät raportointivaatimukset eivät saisi suhteettomasti lisätä hallinnollista taakkaa pienille aluksille.

Yhdyskuntajätteen poltto ja kaatopaikat

Valtioneuvosto kannattaa yhdyskuntajätteen polton sisällyttämistä päästökauppaan täysimääräisesti. Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että päästöoikeuksien palautusvelvoitteen tulisi tulla voimaan ehdotettua vuotta 2031 aiemmin, mieluiten jo vuodesta 2028 alkaen. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kaikki jäsenvaltiot soveltavat päästökauppaa jätteenpolttoon samanaikaisesti, eikä pidä tarpeellisena mahdollistaa kansalliseen harkintaan perustuvaa hinnoittelun käyttöönoton lykkäämistä (opt-out).

Valtioneuvosto katsoo, että ensisijaisesti päästöoikeuksien palautusvelvollisuuden tulisi olla 100 % jo vuodesta 2031, tai mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman pian.

Valtioneuvosto pitää perusteltuna vapauttaa laitokset vaarallisen jätteen polton sekä kemiallisen kierrätyksen osalta päästöoikeuksien palautusvelvoitteesta. Jatkovalmistelussa tulisi selkeyttää lähinnä vaarallista jätettä käsittelevän laitoksen määritelmää sekä kemialliseen kierrätykseen sisältyviä toimintoja.

Valtioneuvosto ei pidä tarpeellisena ehdotusta sisällyttää kaatopaikkakäsittelyä päästöjen tarkkailu-, raportointi- ja todentamisvaatimusten piiriin. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tärkeänä arvioida toimia, joilla voidaan ehkäistä mahdollista kaatopaikkakäsittelyn lisääntymistä.

Kaatopaikkakäsittelyn päästökauppaan sisällyttämisen rinnalla komission tulisi arvioida myös vähemmän hallinnollista taakkaa aiheutuvia toimia, kuten kaatopaikkadirektiivin muuttamista.

Valtioneuvosto voi kuitenkin hyväksyä kaatopaikkakäsittelyn sisällyttämisen päästöjen tarkkailu-, raportointi- ja todentamisvaatimusten piiriin, jos kyseisestä velvoitteesta olisi mahdollista poiketa kansallisesti esimerkiksi silloin, jos jäsenvaltioissa on rajoitettu orgaanisen jätteen sijoittamista kaatopaikalle.

Muuta

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission ehdotukseen varata tarvittava määrä päästöoikeuksia päästökauppajärjestelmän toiminnan, muun muassa päästökaupparekisterin rahoittamiseen ja katsoo että nämä tulisi ensisijaisesti rahoittaa yleiskatteellisesti EU:n talousarviosta osana tavanomaista talousarvioprosessia.

Markkinavakausvaranto

Suomen kantoja markkinavakausvarantoon siirrettyjen päästöoikeuksien mitätöintien lopettamista koskevaan ehdotukseen on muodostettu selvityksessä U 29/2026.

Markkinavakausvarantopäätöstä koskevia kantoja täydennetään tällä U-kirjelmällä seuraavasti:

Valtioneuvosto pitää myös nyt ehdotettuja muutoksia markkinavakausvarannon sääntöihin tarkoituksenmukaisina. Valtioneuvosto katsoo, että markkinavakausvarannon sääntöjen tulisi pyrkiä varmistamaan varannon toiminta markkinoita vakauttavana sääntöpohjaisena mekanismina myös vaikeasti ennakoitavissa tilanteissa.

Toimivallan siirrot

Valtioneuvosto katsoo, että kokonaisuutena arvioiden ehdotus sisältää merkittävän määrän toimivallansiirtoja sekä säädösvallan että täytäntöönpanovallan osalta. Valtioneuvosto huomioi, että toimivallan siirtoja voi monelta osin pitää tarkoituksenmukaisina huomioiden ehdotusten usein teknisen luonteen. Toimivallansiirtojen laajuuteen, täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen on kuitenkin perusteltua kiinnittää huomiota. Etenkin olisi perusteltua kiinnittää huomiota ehdotettuihin toimivallan siirtoihin koskien ilmaisjakoon oikeuttavia investointisuunnitelmia (päästökauppadirektiivin 10a artiklan 3e kohta), pysyvien hiilenpoistoyksiköiden hankintamenettelyä (päästökauppadirektiivin 9c artiklan 4 kohta), teollisuuden vähähiilistämispankin perustamista ja toimintaa (10cc artiklan 6 kohta, 10 cd artiklan 7 kohta ja 10ce artiklan 8 kohta), liikelentojen luokittelua (päästökauppadirektiivin 3c artiklan 6 kohta) sekä EU:n ulkopuolisten satamien määrittelyä (päästökauppadirektiivin 3gaa artiklan 8 kohta).

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä komission ehdotuksesta

Päästökauppadirektiivin ja markkinavakausvarantopäätöksen muuttamista koskevien ehdotusten tavoitteena on komission mukaan varmistaa ennustettavat päästöoikeusmarkkinat päästökauppasektoreille saattamalla päästökauppajärjestelmä linjaan eurooppalaisen ilmastolain vuodelle 2040 asetetun 90 prosentin nettopäästövähennystavoitteen sekä vuodelle 2050 asetetun ilmastoneutraaliustavoitteen kanssa. Eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyyn kohdistuu paineita, kun eurooppalaiset yritykset kilpailevat globaaleilla markkinoilla sellaisten toimijoiden kanssa, joihin ei kohdistu vastaavia päästökustannuksia. Tämä korostaa tarvetta ehkäistä hiilivuotoa ja vastata kilpailukykyyn kohdistuviin haasteisiin päästökauppajärjestelmää uudistamalla. Komission ehdotuksen tavoitteena onkin myös vahvistaa EU:n strategista riippumattomuutta vähentämällä muun muassa riippuvuutta fossiilisesta energiasta. Komission päästökauppajärjestelmää koskevien muutosehdotusten keskeisiä elementtejä ovat muun muassa päästöoikeuksien määrään vaikuttava vähennyskerroin, kansainvälisten ilmastoyksiköiden käyttö, pysyvien hiilenpoistojen sisällyttäminen päästökauppaan sekä markkinavakausvarannon säännöt. Komissio ehdottaa myös merkittäviä muutoksia koskien päästöoikeuksien ilmaisjakoa ja päästökauppatulojen käyttöä. Maa- ja metsätalousvaliokunta tarkastelee jäljempänä lausunnossaan tarkemmin oman toimialansa näkökulmasta merkittävimpiä komission ehdotuksia.

Valtioneuvoston kannassa korostetaan, että päästökauppajärjestelmä on keskeisin politiikkatoimi EU:n 90 prosentin nettopäästövähennystavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2040 mennessä. EU:n yleiseen päästökauppaan sisältyvät päästöt ovat vähentyneet noin 51 prosenttia vuodesta 2005 vuoteen 2024 mennessä ja kattavat noin 40 prosenttia EU:n kokonaispäästöistä. Päästökauppa on ollut kustannustehokas päästövähennyskeino nimenomaan markkinaehtoisesta toimintaperiaatteesta johtuen, sillä se on ohjannut tekemään päästövähennyksiä siellä, missä ne on edullisinta toteuttaa. Komission ehdotuksen välittömät vaikutukset päästöihin riippuvat olennaisesti siitä, miten päästöoikeuden hinnan ja uusien investointikannustimien yhteisvaikutus vaikuttaa investointipäätöksiin. Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja pitää tärkeänä, että päästökauppajärjestelmän keskeiset toimintaperiaatteet ohjaavat jatkossakin päästökaupan soveltamisalaan kuuluvia toimijoita kustannustehokkaisiin ja merkittäviin päästövähennyksiin. Tämä on tärkeää, jotta paine päästövähennyksiin ei siirry komission ehdotuksen myötä päästökaupan ulkopuolisille sektoreille eli taakanjako- ja maankäyttösektorille.

Kansainvälisten ilmastoyksiköiden käyttö

Eurooppalaisen ilmastolain mukaan rajattu osa vuoden 2040 ilmastotavoitteesta on mahdollista kattaa käyttämällä korkealaatuisia kansainvälisiä ilmastoyksiköitä määrällä, joka vastaa enintään viittä prosenttia EU:n vuoden 1990 nettopäästöistä. Komissio ehdottaa, että kansainvälisiä ilmastoyksiköitä voitaisiin käyttää enintään kaksi prosenttiyksikköä eurooppalaisen ilmastolain mahdollistamasta enintään viidestä prosentista. Enintään 260 miljoonan ilmastoyksikön hankinta tehtäisiin keskitetysti komission toimesta. Hankinta rahoitettaisiin huutokauppaamalla komission toimesta enintään 260 miljoonaa päästöoikeutta. Komission ehdotuksen mukaan kansainvälisten

ilmastoyksiköiden hankinta lieventäisi päästökaupan vähennyskerrointa vuodesta 2036 lähtien. Komissio raportoisi vuonna 2033 muun muassa kansainvälisten hiilimarkkinoiden kysynnän ja tarjonnan kehityksestä. Jos EU:n vaatimukset täyttäviä kansainvälisiä ilmastoyksiköitä ei olisi saatavilla markkinoilla, olisi vuodesta 2036 eteenpäin ehdotettu vähennyskerroin 1,7 prosentin sijaan 2,7 prosenttia, jotta EU:n yleinen päästökauppa tuottaisi tarvittavat päästövähennykset vuoden 2040 ilmastotavoitteen saavuttamiseksi.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan saamassa selvityksessä on nostettu esiin, että kansainvälisten ilmastoyksiköiden käyttöön liittyy useita haasteita erityisesti niiden lisäisyyden ja pysyvyyden luotettavassa osoittamisessa. Valtioneuvosto katsoo, että yleisen päästökaupan tavoitteen saavuttamiseksi tulisi hyödyntää mahdollisimman vähän kansainvälisiä ilmastoyksiköitä, jotta järjestelmässä säilyisi riittävät kannustimet siihen, että sekä päästövähennykset että investoinnit ilmastotoimien edistämiseen kohdistuisivat myös jatkossa ensisijaisesti unionin alueelle. Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja korostaa, että kansainvälisten ilmastoyksiköiden tulee olla vähintään yhtä korkealaatuisia kuin mitä EU:n sisäisiltä toimilta edellytetään. Kansainvälisten ilmastoyksiköiden käytön laajuutta tulee arvioida yksiköiden saatavuuden, laadun, kustannusten ja eurooppalaisiin investointeihin kohdistuvien vaikutusten perusteella.

Pysyvä hiilidioksidin poisto

Komission ehdotuksen mukaan EU:n päästökauppajärjestelmään sisällytettäisiin vuosina 2031—2040 unionin sisäisiä pysyviä hiilenpoistoja uuden hankintamekanismin kautta. Pysyvillä hiilenpoistoilla tarkoitetaan biogeenisen hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia sekä suoraa hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia ilmakehästä. Uutta hankintamekanismia varten päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksien kokonaismäärää kasvatettaisiin 250 miljoonalla päästöoikeudella, jotka komissio huutokauppaisi vuosina 2031—2040. Huutokauppatuloilla komissio hankkisi pysyvää hiilenpoistoa, hiiliviljelyä ja hiilen varastointia tuotteisiin koskevasta unionin sertifiointikehyksen perustamisesta annetun asetuksen eli CRCF-asetuksen mukaisesti sertifioituja pysyviä hiilenpoistoyksiköitä. Komissio arvioisi mekanismin toimivuutta viimeistään vuoden 2034 loppuun mennessä. Arvioinnissa tarkasteltaisiin muun muassa sertifioitujen hiilenpoistoyksiköiden tarjonnan kehittymistä, niiden hintatasoa suhteessa käytettävissä olevaan budjettiin sekä mahdollisuutta siirtyä komission hallinnoimasta hankintamallista kohti mallia, jossa hiilenpoistoyksiköitä integroitaisiin suoremmin EU:n päästökauppajärjestelmään. Samalla arvioitaisiin luonnonnielujen ja hiiliviljelyn sertifioitujen yksiköiden mahdollista roolia osana pysyviä hiilenpoistoja.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan pysyviä hiilenpoistoja tarvitaan ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi mahdollisimman pian, mutta näiden suhteellisen kalliiden teknologioiden käyttöönotto edellyttää taloudellisia kannustimia. EU:n päästökauppa voi tarjota tällaisia kannustimia. Valtioneuvosto tukee pysyvien hiilenpoistojen sisällyttämistä EU:n yleiseen päästökauppaan, ja pitää tärkeänä, että sisällyttäminen tehdään tavalla, joka säilyttää kannustimet päästövähennyksiin sekä tosiasiallisesti kannustaa pysyviin hiilenpoistoihin. Lisäksi valtioneuvosto pitää tärkeänä, että päästökauppaan hyväksytään ainoastaan sellaisia hiilenpoistoja, jotka täyttävät korkeat laatuvaatimukset, mukaan lukien pysyvyyttä, mittausta, raportointia ja todentamista koskevat vaatimukset. Biomassan kestävä käyttö varmistetaan

voimassa olevalla EU:n kestävyyssääntelyllä. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää valtioneuvoston kantaa tältä osin perusteltuna. Uutta sääntelyä ei biomassan kestävyyden osalta tarvita. On myös perusteltua, ettei maankäyttösektorin hiiliviljely-yksiköitä katsota pysyvien päästövähennysten kanssa samanlaisiksi, sillä ne ovat luonteeltaan väliaikaisia ja niihin liittyy myös merkittäviä mittauksen epävarmuuksia. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa kuitenkin, että myös hiiliviljelyn kautta tuotettujen sertifioitujen hiilenpoistojen toteuttamisen tulee olla viljelijöille kannattavaa. Valiokunta katsoo, että Suomen tulee vaikuttaa asiaan aktiivisesti ja tulee tarkastelemaan näiden hiilenpoistojen asemaa vielä huolellisesti, kun komissio antaa ehdotuksensa päästökaupan ulkopuolisten sektoreiden päästövähennyksistä ja CRCF-asetuksen muutoksesta.

Suomen näkökulmasta päästökauppaa koskevan uudistuksen merkittävin mahdollisuus liittyy biogeenisen hiilen talteenottoon ja pysyvään varastointiin. Metsäteollisuuden ja muiden bioenergiaa hyödyntävien laitosten bioperäiset hiilidioksidivirrat tarjoavat hyvän perustan negatiivisten päästöjen tuottamiselle. Hiilidioksidin talteenottoa tulee ensisijaisesti edistää nykyisistä bioperäisistä päästövirroista ja teollisuuden sivuvirroista. Biogeenisen hiilen talteenotto tarjoaa kotimaisten energialähteiden käytölle uusia mahdollisuuksia. Jotta Suomessa voidaan yhtä aikaa edistää huoltovarmuutta, kohtuuhintaista sähköä ja tiukkoja päästövähennystavoitteita, ei kestävää biomassaa käyttävien CHP-laitosten tuotantoa ole tarkoituksenmukaista ajaa alas ennen kuin niitä korvaavaa energiantuotantoa ja erityisesti säätövoimaa on tarjolla. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa valtioneuvoston kantaan sisältyvää linjausta, jonka mukaan kannustimien biogeenisen ja ilmakehästä talteenotetun hiilidioksidin talteenotolle, varastoinnille ja hyötykäytölle ei tule olla fossiilisen hiilen talteenoton ja varastoinnin kannusteita heikompia.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että biogeenisen hiilen geologiseen varastointiin perustuvien poistojen lisäksi myös hiilen pysyvään kemialliseen sitomiseen tuotteisiin perustuvat hiilenpoistot sisällytettäisiin yleiseen päästökauppaan ja ne tulisivat myös osto-ohjelman piiriin. Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja korostaa, että tuotteisiin pysyvästi sitoutuvan hiilen huomioon ottaminen on Suomelle erityisen merkittävä kysymys. Suomen kannalta on näin ollen tärkeää kehittää tasapainoisesti talteen otetun biogeenisen hiilidioksidin varastoinnin ja käytön arvoketjuja. Metsäbiotalouden tiedepaneeli on arvioinut, että biogeenisen hiilen talteenoton yhdistäminen vetytalouteen ja ylipäätään tarjonnan luominen konkreettisille tuotemarkkinoille tuottavat suuremman arvonlisän kuin EU:n päästökauppamekanismiin perustuva hiilen varastointi. Ne myös vahvistavat EU:n energia- ja materiaaliomavaraisuutta sekä korvaavat fossiilisia vaihtoehtoja. Suomessa on esimerkiksi käynnissä useita sähköisen lentopolttoaineen eli eSAF-polttoaineen pilotti-, tutkimus- ja tuotantolaitoshankkeita, mutta komission ehdotukseen sisältyvä kestävien lentopolttoaineiden tukitason alentaminen voi heikentää uusiutuvien synteettisten polttoaineiden kilpailukykyä.

Hiilirajamekanismi ja ilmaisjako

Päästökauppadirektiiviin sisältyvä hiilirajamekanismi (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM) on EU:n väline ehkäistä hiilivuotoa eli päästöjen ohjautumista EU:n ulkopuolelle. Komissio ehdottaa CBAM-sektorien ilmaisjaon alasajon aikatauluun muutoksia, jotka jatkaisivat ilmaisjakoa CBAM-sektoreilla siten, että ilmaisjako päättyisi vuoden 2034 sijaan vasta vuonna

2038. Komissio ehdottaa lisäksi ilmaisjakoon uutta ehdollisuutta, joka velvoittaisi ilmaisjakoa saavat laitokset tekemään investointisuunnitelman ja investoimaan vähintään saamansa ilmaisjaon rahallista arvoa vastaavan summan vähähiilistymiseen EU:ssa. Maa- ja metsätalousvaliokunnan saamassa selvityksessä komission esittämän ehdollisuuden on nähty muuttavan ilmaisjakoa eräänlaiseksi investointitueksi. Valtioneuvoston kannan mukaan ehdollisuus tulisi toteuttaa tavalla, joka ei tarpeettomasti heikennä päästökauppajärjestelmän kustannustehokkuutta. Ehdollisuudesta tehtävissä ratkaisuissa tulisi ottaa huomioon päästöjen vähentämisessä jo pitkälle edenneet laitokset. Edelläkävijyys ei saisi ilmaisjaossa johtaa muita toimijoita huonompaan asemaan. Ehdollisuuden ei myöskään tulisi johtaa kohtuuttomaan hallinnolliseen taakkaan.

Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että hiilirajamekanismi ja ilmaisjako ovat olennainen osa päästökauppajärjestelmää. Ilmaisjaon tehtävä on kompensoida hiilivuotoriskiä ja kilpailukykyhaittaa siihen asti, kunnes hiilirajamekanismi tarjoaa vastaavan suojan tai kilpailijamaissa sovelletaan vastaavia ilmastovelvoitteita. Maa- ja metsätalousvaliokunnan toimialan kannalta on keskeistä, miten mekanismi vaikuttaa sen soveltamisalaan kuuluvien lannoitteiden saatavuuteen ja hinnoitteluun. Valiokunta korostaa tarvetta seurata CBAM-kustannusten välittymistä lannoitteiden ja elintarvikkeiden hintoihin, jotta vakaviin ruokaturvaa uhkaaviin tilanteisiin voidaan puuttua. Maa- ja metsätalousvaliokunnan saamassa selvityksessä on nostettu esiin, että komission ehdotus avaa uusia mahdollisuuksia käyttää päästökauppatuloja myös kierrätyslannoitteiden ja ravinteiden kierrätyksen sekä biokaasun ja biometaanin tuotannon edistämiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi pyrkii edistämään mahdollisuutta saada tukea päästökaupan rahoitusmekanismien kautta erityisesti integroituihin biokaasu- ja ravinteiden kierrätyshankkeisiin.

Kestävää biomassaa käyttävät laitokset

Eurooppalaisen ilmastolain tavoitteiden saavuttamiseksi laaditun niin sanotun 55-valmiuspaketin yhteydessä tehtiin päästökaupan soveltamisalaan rajaus, jonka myötä yli 95 prosenttia kestävää biomassaa polttoaineena käyttävät laitokset on rajattu soveltamisalan ulkopuolelle vuodesta 2026 lähtien. Energiavirasto on vuonna 2026 peruuttanut Suomessa noin 80 korkean biomassa-asteen laitoksen päästöluvat, eivätkä nämä laitokset enää kuulu päästökaupan piiriin. Päästökaupan ulkopuoliset laitokset eivät ole oikeutettuja ilmaisjakoon, mikä jättää kyseessä olevat laitokset ilman hiilivuotoaloille tarkoitettua hiilivuotosuojaa. Säännön myötä päästökauppaan edelleen kuuluvilla laitoksilla voidaan näin ollen arvioida olevan voimakas kannustin olla vähentämättä päästöjään kestävää biomassaa käyttämällä siten, että biomassa vastaa yli 95 prosenttia laitoksen päästöistä. Tätä ei voida pitää päästökauppadirektiivin tavoitteiden mukaisena. Maa- ja metsätalousvaliokunta on jo 55-valmiuspaketin yhteydessä antamissaan lausunnoissa pitänyt tärkeänä, että sääntely kannustaa johdonmukaisesti investoimaan mahdollisimman suuren, kestävyyskriteerit täyttävän biomassaosuuden käyttöön (ks. *MmVL 32/2021 vp — U 60/2021 vp*).

Komissio ei nyt ehdota päästökauppadirektiiviin muutoksia edellä kuvatun yli 95 prosenttia kestävää biomassaa käyttäviä laitoksia koskevan rajauksen osalta. Valtioneuvoston kannan mukaan yli 95 prosenttia kestävää biomassaa polttoaineena käyttävät laitokset tulisi ensisijaisesti sisällyttää takaisin EU:n yleiseen päästökauppaan. Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy

valtioneuvoston kantaan ja korostaa tämän ensisijaisen tavoitteen merkitystä Suomelle päästökauppadirektiivin muutosneuvotteluissa. Suomen tulee edistää tavoitetta neuvotteluissa aktiivisin toimin. Säännön perusteella päästökaupasta poissuljetut laitokset on asetettu heikompaan kilpailuasetelmaan muiden eurooppalaisten samoilla aloilla toimivien laitosten kanssa. Ei ole perusteltua, että EU-sääntelyn mukaisesti kestävän biomassan käyttöön investoineet laitokset jätetään ilman EU-tason hiilivuotosuojaa.

Valtioneuvoston kannan mukaan on tärkeää varmistaa, että yleisen päästökaupan ulkopuolella olevat korkean asteen biomassalaitokset voivat tarjota tuottamiaan pysyviä hiilensidontayksiköitä edellä kuvatun komission osto-ohjelman kautta tai tulevaisuudessa suoraan yleiseen päästökauppaan. Päästökaupasta pois suljettujen korkean biomassa-asteen laitosten tulisi myös pystyä hyötymään uusista päästökauppadirektiiviin sisältyvistä kannusteista. Muutoin vaarana on, että vähäpäästöisimmät laitokset jäävät ilmastopolitiikan kannustimien ulkopuolelle. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tärkeänä, että varmistetaan korkean asteen biomassalaitosten mahdollisuus täysimääräisesti hyödyntää mahdolliset kannusteet biogeenisen hiilen talteenottoon sekä tasapuoliset kilpailuedellytykset sisämarkkinoilla.

Muut huomiot

Komissio ehdottaa merenkulun päästökaupan laajentamista vuosista 2029 ja 2031 alkaen pienempiin alustyyppeihin siten, että laajennus toisi päästökaupan soveltamisalan piiriin EU:ssa noin 11 prosenttia enemmän meriliikenteen päästöjä. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että nykyinen merenkulun päästökauppa on ollut voimassa noin 2,5 vuotta, ja sen vaikutuksista on näin ollen vasta vähän tietoa. Suomessa merenkulun päästökaupan kustannukset kohdistuvat erityisesti vientiteollisuuteen, jonka kilpailukyky perustuu merikuljetusten toimivuuteen ja kustannustehokkuuteen. Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena, että päästökaupassa huomioidaan meriliikenteen osalta jäsenmaiden tiettyjä erityisolosuhteita. Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta jatkaa jääluokitettujen alusten päästöoikeuksien palautusvelvollisuutta koskevaa helpotusta. Neuvotteluissa pyritään talvimerenkulun huomioimiseen täysimääräisesti ja pysyvästi. Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja korostaa merikuljetusten merkitystä Suomen metsäteollisuuden logistiikkakustannusten ja kilpailukyvyn kannalta.

Yhdyskuntajätteen polttolaitokset on jo vuodesta 2024 alkaen sisällytetty päästökaupan soveltamisalaan päästöjen tarkkailua, raportointia ja todentamista koskevien velvoitteiden osalta. Komissio ehdottaa päästökauppadirektiivin soveltamisalaa laajennettavaksi jätteen rinnakkaispoltosta kaikkeen vaarattoman jätteen polttoon ja rinnakkaispolttoon. Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja kannattaa yhdyskuntajätteen polton sisällyttämistä päästökauppaan täysimääräisesti. Valiokunta toteaa, että jätteenpolton sisällyttäminen päästökauppaan vahvistaa osaltaan kierrätyksen suhteellista kilpailukykyä ja tukee materiaalien ja ravinteiden säilymistä kierrossa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

Valiokunnan lausunto MmVL 25/2026 vp

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 22.10.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ritva Elomaa ps
varapuheenjohtaja Anne Kalmari kesk
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Janne Jukkola kok
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Teemu Kinnari kok
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Helena Marttila sd
jäsen Anders Norrback r
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Jenna Simula ps (osittain)
jäsen Timo Suhonen sd (osittain)
jäsen Eerikki Viljanen kesk (osittain)
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina

Eriävä mielipide

Perustelut

Valtioneuvoston kannassa tunnistetaan hyvin päästökauppasektorin merkitys tärkeänä työkaluna koko EU:n päästövähennysten ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta. Päästökauppasektorin merkityksen korostaminen on kuitenkin ristiriidassa sen kanssa, että valtioneuvoston kannassa suhtaudutaan komission päästökauppaa heikentäviin ehdotuksiin lähtökohtaisen myönteisesti.

Päästökauppasektori on ollut Suomen myönteisen päästökehityksen keskeisin ajuri. Päästöt päästökauppasektorilla ovat laskeneet tasaisesti. Samaan aikaan päästökauppasektorilla on suomalaisen elinkeinoelämän tuki ja suomalaiset edelläkävijyyteen pyrkivät yritykset hyötyvät vahvasta ja tiukasta päästökaupasta.

Kuten valiokunnan kuulemat lausunnonantajat ovat nostaneet esiin, komission kanta tuo lukuisia väljennyksiä ja heikennyksiä päästökauppajärjestelmään. Lineaarisen päästökertoimen kasvattaminen, kansainvälisten päästöyksiköiden käyttö ja päästöoikeuksien ilmaisjaon jatkaminen heikentävät kaikki päästökauppaa.

Kuten Ilmastopaneeli huomauttaa, komission esitykset väistämättä lisäävät EU:n päästöjä. Globaalilla tasolla ilmaston kuumenemisen hillintä tulee vaatimaan myös fossiilisten päästöjen saamista pois ilmakehästä. Kun huomioidaan, että hiilen poistaminen ilmakehästä maksaa myös paljon, ei päästökauppasektorin höllentämistä voida pitää perusteltuna tai taloudellisesti järkevänä suuntana.

Ilmastoyksiköihin liittyy merkittäviä epävarmuuksia, joita myös valtioneuvoston kannassa käydään läpi. Onkin erittäin epävarmaa, johtaako kv-yksiköiden ostaminen kokonaisuuden kannalta sellaisiin nettovaikutuksiin, jotka perustelisivat niiden hyväksymistä päästökauppasektorin joustoihin. Jotta päästövähennykset olisivat vakaimmalla mahdollisella pohjalla, ei etenkään päästökauppasektorilla tulisi hyväksyä yksiköiden ostamista vaihtoehtoisena toimena EU:n sisällä tehtäville päästövähennyksille.

On myös syytä kyseenalaistaa sitä, onko päästökauppasektorin joustojen lisääminen Suomen kannalta edullista. Päästökauppasektorin heikkeneminen siirtää painetta taakanjako- ja maankäyttösektoreille. Näiden molempien osalta Suomella on jo tällä hetkellä merkittäviä haasteita saavuttaa asetetut tavoitteet.

Edellä olevien ongelmien vuoksi Suomen tulisikin määrätietoisesti ja johdonmukaisesti vastustaa esitettyjä päästökauppasektorin heikennyksiä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ei yhdy valtioneuvoston kantaan vaan ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 22.10.2026

Tiina Elo vihr
Veronika Honkasalo vas